

Összefoglalás

2021. március 26-án „Értékmentés - családmentés” címmel online, nemzetközi, PhD hallgatóknak szóló Webinárium került megrendezésre a Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet koordinálásában megvalósuló Közép-Európai Professzori Hálózat, valamint a Miskolci Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézetének Polgári Jogi Tanszéke és a Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottsága Civilisztikai Tudományi Munkabizottságának szervezésében.

A *Google Meet* platformon keresztül megvalósított Webináriumon *Dr. habil Barzó Tímea* és *Dr. Sági Edit* köszöntötte a konferencia résztvevőit, amelyet követően kezdetét vette a rendkívül színes program. Az előadások a családi jog széles spektrumát felvonultatva, az egyes országok szabályozási és dogmatikai kérdéseinek vizsgálata mellett rendkívül aktuális gyakorlati problémákra is felhívták a figyelmet értékes és előremutató prezentációk bemutatásával.

Az első előadást *Domagoj Dalbello* (Catholic University of Croatia) tartotta, aki az értékek és a termékenység kérdéseit, összefüggéseit vizsgálta. Prezentációjában áttekintette az érték, mint filozófiai fogalom meghatározására vonatkozó kísérleteket és az „érték” történeti fejlődését, majd szót ejtett néhány modernizációval kapcsolatos teóriáról is. Az értékek és a család viszonyát vizsgálva az előadó megállapította, hogy a társadalmi normák változásával megváltozott az egyének családhoz való viszonya is. Az előadás második felében felvillantásra kerültek a világ különböző országaiban megfigyelhető termékenységi ráta mérőszámai, amelyek között a nyugat-európai államok értékei aggasztóan alacsonyak voltak. Az előadó álláspontja szerint, az Európában jellemző alacsony termékenységi mutatók számos szociológiai, pszichológiai, és technológiai okra vezethetők vissza, de azok rendkívül komoly összefüggésben állnak a megváltozott társadalmi értékekkel is.

A második prezentációt *Gát Ákos Bence*, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem PhD hallgatója tartotta, aki azt vizsgálta, hogy a hagyományos magyar családmódel hogyan érvényesülhet az Európai Unió által megszabott keretrendszerben. 2020. december 22-én hatályba lépett a hazai Alaptörvény kilencedik módosítása (az L. Cikk módosítása), amely annak tételes deklarálásával, hogy az anya nő, az apa pedig férfi, érintette a családjogi viszonyokat is. Ezen rendelkezés a hagyományos családjogi értékek megmentését célozza, amely szemlélet ellentétesnek látszik az EU által megfogalmazott közpolitikai célokkal. Ezt jól mutatja például, hogy 2021. március 11-én LMBTQ szabad zónává minősítették az EU területét. E törekvésekre

tekintettel, az előadó kiemelte a hagyományos családfogalom nemzetállami szinten történő oltalmának a kiemelt fontosságát.

Ezt követően *Lucie Zatloukalová* (Masaryk University) „*Házasságot mindenkinek?*” címmel mutatta be gondolatébresztő előadását. A házasságra vonatkozóan kétféle megközelítést különített el az előadó: egyrészt azokat a nézeteket, amelyek szerint a házasság intézményét bármilyen pár igénybe veheti nemtől függetlenül, míg a másik nézőpont szerint ezen intézmény csak a különmű párok által vehető igénybe. Erre vonatkozóan az európai államok között eltérés mutatkozik, de egyelőre a jogrendszerek többsége a különmű párok házasságát preferálja. Ettől eltérően alakul a jogi szabályozás például Hollandiában és Írországban, ahol törvény teszi lehetővé az azonos nemű párok házasságkötését. Az előadó utalt arra is, hogy bizonyos államokban a nyitás várható egy liberálisnak tekinthető modell felé, míg más országok a hagyományos családmodell erőteljes törvényi védelme mellett szavaznak.

A következő előadó *Katja Drnovšek* volt, aki a Maribori Egyetem PhD hallgatójaként vizsgálta a szülői kötelezettségek érvényesülését a szlovén állam szabályozásának tükrében. Az előadás részletesen áttekintette a szlovén családjogi szabályozás fejlődését és a közelmúltban lezajlott „*családjogi reformot*” is. Ennek körében rátért a szülői felelősség és kötelezettségek vizsgálatára, amelyek jelentősen átalakultak a reform során, így a régi és a módosult szabályok összehasonlító elemzésére is hangsúlyt fektetett a prezentációjában. A szlovén szabályozás rendkívül részletes analízisét adó előadásban a szerző hangsúlyozta a gyermekek érdekének az elsődlegességét, illetve néhány joggyakorlati példa is kiemelésre került.

Ezt követően *Mirna Dzeletovic* a Novi Sad-i Egyetem PhD hallgatója mutatta be prezentációját, amely a jogellenes gyermekelvitellel és a szülői akarattal, mint jogalappal kapcsolatos kérdéseket járta körül. A vizsgált tárgykör kiemelkedően fontos dokumentumát jelenti a *Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezmény*, amelynek jelenleg 101 ország a tagja. Az Egyezmény az adott államból történő jogellenes kivitelről és az egyes államokba történő jogellenes beviteléről is rendelkezik, és rendezi a szerződő államok jogait és kötelezettségeit. Az előadó színes statisztikák bemutatásával elemezte a kérdést és felhívta a figyelmet arra, hogy a kimutatások szerint, a szülői akaratra (belenyugváásra), mint az elvitel jogalapjára történő hivatkozás egyre gyakoribb, így annak szabályozása átgondolást igényel.

A következő előadást *Szél Ágnes Napsugár*, a Károli Gáspár Református Egyetem PhD hallgatója tartotta, aki a gyermekbarát igazságszolgáltatás helyzetét vizsgálta az új magyar polgári eljárásjogi szabályozás tükrében. Az előadó gyakran felmerülő problémaként jelölte meg, hogy a polgári perben résztvevő gyermekek csak passzív résztvevői az eljárásnak, nem pedig valódi alanyai annak. A problémakör államokon átívelő jelentőségét jól mutatja az is, hogy a 2012-es évet az Európa Tanács a gyermekközpontú igazságszolgáltatás éveként határozta meg. A gyermekbarát igazságszolgáltatás unikális hazai megfogalmazásnak tekinthető, amelyre vonatkozóan az előadó kiemelte, hogy az új Pp. szabályai a korábbiaktól eltérően már nagyobb hangsúlyt fektetnek az eljárásban részt vevő gyermekek jogainak a védelmére. Kiemelésre került az is, hogy rendkívüli jelentőséggel bír, hogy a gyermek tájékoztatására az értelmi szintjéhez igazodva, érthetően, a megfelelő időpontban kerüljön sor.

Ezt követően a Nemzeti Közszerológati Egyetem PhD hallgatója, *Tussupova Tomiris* mutatta be a nemzetközi örökbefogadás tárgykörében született prezentációját. Az előadó szerint, a téma relevanciáját az adja, hogy az utóbbi időszakban az árvaság elleni küzdelem hatékony, nemzetállamokon átívelő lehetőségévé lépett elő a nemzetközi örökbefogadás intézménye. Erre vonatkozóan az előadó felhívta a figyelmet a jelenleg Oroszországban megjelent statisztikákra, és arra a körülményre, hogy a nemzetközi örökbefogadást többen is bírálják, hiszen az intézménnyel kapcsolatban gyakran negatívumként kerül megfogalmazásra, hogy a gyermekek megszokott kulturális és nyelvi közegéből történő kiszakítás számos káros hatással járhat számukra. Az előadó álláspontja szerint a nemzetközi örökbefogadás tendenciái a növényben is növekvő görbét fognak mutatni, elősegítve ezzel a gyermekek teljes családban éléshez való jogának az érvényesülését és a különböző nemzetállamok közötti „*társadalmi rokonságot*.”

Majd *Halász Csenge* következett az előadók sorában, aki a Miskolci Egyetem PhD hallgatójaként prezentálta a közösségi média és a család védelmének az összefüggéseit. Az előadó felhívta a figyelmet, hogy a közösségi média rendkívül erőteljes hatással van a privátszférára, amely felöleli a magán-és családi élet tiszteletben tartásához való jogot. A rendszertani és fogalmi alapvetés után, felvázolásra kerültek a közösségi média családi élet védelmére gyakorolt pozitív illetve negatív hatásaira is. Az előadás végén, kiemelésre kerültek az olyan speciális területek, mint az influenzerek és a gyermekfotók helyzete, amelyek erőteljesen érintik az „*online térbe helyeződött*” családi kapcsolatokat és hatékony jogalkotói válaszokat kívánnak.

Az előadók során *Dominika Mróz* zárta, aki a Varsói Lengyel Jogi Intézet képviseltében tartotta meg előadását, a mentális beteg taggal rendelkező családok jogi védelmének vizsgálata tárgyában. A vizsgált témakör alapvető jelentőségű jogszabályait jelenti a lengyel családjogi

kódex, illetve a gondnokságot deklaráló törvény, amelyek egyaránt 1984-ben léptek hatályba. A lengyel, illetve az Európai Unió szabályozásában egyaránt megtalálható az a jogi keretrendszer, amely lehetővé teszi a mentálisan sérült emberek teljes családban éléshez való jogát, illetve az ilyen taggal rendelkező családok védelmét. A prezentációban az előadó felvázolta a készülő doktori disszertációja szerkezetét, amely a mentálisan beteg gyermekek, felnőttek és időskorú személyekkel kapcsolatos szociológia és jogi kérdések vizsgálatára is kitért.

Összegzésképpen megállapítható, hogy a „*Családmentés – értékmentés*” címmel megvalósított Webinárium égisze alatt olyan előadások voltak hallhatóak, amelyek a család, mint érték rendkívül széles palettáját országokon átívelve vizsgálták, és olyan kihívásokra reflektáltak, amelyek a XXI. századi ember mindennapjainak részévé váltak. A színes előadások, habár témájukban meglehetősen eltérőek voltak, kiválóan illeszkedtek egymáshoz, egy értékes, tudományos diskurzust megvalósítva ezzel.